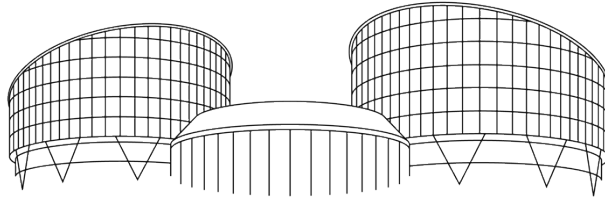

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

FOSTA SECȚIE A CINCEA

**CAUZA SAŠO GORGIEV împotriva FOSTEI REPUBLICI
IUGOSLAVE A MACEDONIEI**

(Cererea nr. 49382/06)

HOTĂRÂRE
[Extrase]

STRASBOURG

19 aprilie 2012

DEFINITIVĂ

19/07/2012

În cauza Sašo Gorgiev c. fostei Republici Iugoslave a Macedoniei,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Fosta Secție a cincea), reunită
într-o cameră compusă din:

Peer Lorenzen, *Președinte*,
Karel Jungwiert,
Mark Villiger,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Ganna Yudkivska,
Julia Laffranque, *judcători*,

și Claudia Westerdiek, *Grefier de Secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 27 martie 2012,
Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 49382/06 îndreptată împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, depusă la Curte în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către un cetățean macedonean, dl Saso Gorgiev („reclamantul”), la 27 noiembrie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl P. Šilegov, avocat din Skopje. Guvernul macedonean („Guvernul”) a fost reprezentat de către agentul guvernamental, dna R. Lazareska Gerovska.

3. Reclamantul a pretins, în special, că statul se face responsabil, în temeiul articolului 2 din Convenție, pentru o acțiune care i-a pus în pericol viața, acțiune a lui R.D., agent al statului.

4. La 5 octombrie 2009, Președintele Secției a Cincea a decis să comunice această cerere Guvernului și să o examineze cu prioritate, în temeiul articolului 41 din Regulamentul Curții. S-a decis, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi analizate împreună (articolul 29 § 1).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1972 și locuiește în Skopje.

A. Contextul cauzei

6. Reclamantul lucra chelner într-un bar din Skopje. La orele 03:50, pe 6 ianuarie 2002, R.D., polițist rezervist, a tras un foc de armă în bar, lovind reclamantul în piept. Conform unui certificat medical din 12 septembrie 2002, eliberat de Centrul Clinic din Skopje, reclamantul a fost internat de urgență în „stare gravă” (*теука онума цостојба*). Leziunile suferite au fost descrise după cum urmează: clavicula dreaptă fracturată și patru coaste rupte, artera subclaviculară afectată, hemoragie internă și blocarea nervilor plexului brahial. Brațul drept i-a fost paralizat. Concluzia constatării medico-legale releva că reclamantul a suferit leziuni corporale grave care i-au pus viața în pericol, cu consecințe pe termen lung (*витаљна загрозеност и трајни последици*). A fost operat de două ori, a doua oară în aprilie 2002, în Centrul Clinic din Belgrad, Serbia.

B. Procesul penal împotriva lui R.D.

7. La 27 martie 2003, Tribunalul de Primă Instanță din Skopje („instanța de judecată”) l-a condamnat în contumacie pe R.D. pentru săvârșirea unor „infrațiuni grave contra siguranței publice” (*теуки дела против општата сигурност*). A fost condamnat la pedeapsa închisorii de doi ani. După ce instanța de judecată a audiat declarațiile orale ale lui R.D., ale reclamantului și ale celor șase martori, iar mijloacele materiale de probă au fost examinate, aceasta a constatat că R.D., aflat în stare de ebrietate, a apăsător involuntar trăgaciul armei de serviciu, împușcând solicitantul aflat la distanța de un metru. Reclamantului i-a fost învederat să ceară despăgubiri printr-o acțiune civilă separată. Decizia a rămas definitivă de la data de 8 mai 2003.

8. R.D. a început executarea pedepsei la 6 iunie 2008. La data de 23 iunie 2008, instanța de judecată a redeschis procesul, la cererea lui R.D. Pe 12 martie 2009, instanța de judecată a stabilit din nou vinovăția lui R.D. și l-a condamnat la pedeapsa închisorii de doi ani cu suspendare, perioada de încercare fiind de patru ani. Nu s-a menționat dacă hotărârea putea face obiectul vreunei căi de atac sau dacă era definitivă.

C. Acțiunea civilă pentru repararea prejudiciilor

9. La 11 noiembrie 2002, reclamantul, reprezentat de dl P. Šilegov, a introdus o acțiune civilă împotriva Ministerului de Interne („Ministerul”), solicitând despăgubiri pentru prejudiciile materiale și morale suferite urmare a acțiunii lui R.D. Acesta a susținut că statul este răspunzător, având în vedere faptul că R.D., în loc să fie de serviciu în secția de poliție, l-a împușcat într-un bar. Și-a folosit arma din dotare și era îmbrăcat în uniformă. El a cerut suma de 28,000,000 denari macedoneni (MKD) în ceea

ce privește prejudiciul moral și 208,480 MKD pentru prejudiciul material (cheltuielile legate de tratamentul medical)¹.

10. După cinci amânări, la 12 decembrie 2003, Tribunalul de Primă Instanță din Skopje a respins cererea reclamantului, reținând lipsa calității procesuale a Ministerului pentru prejudiciile cauzate de R.D. care, fiind polițist rezervist, era considerat agent al statului. Instanța a stabilit că, între orele 19:30 ale zilei de 5 ianuarie 2002 și 07:30 ale lui 6 ianuarie 2002, R.D. era de serviciu, într-o secție de poliție din Skopje. Acesta trebuia să stea de gardă (*службена задача – стража*) între miezul nopții și 1:00, precum și între 6:00 și 7:00 pe 6 ianuarie 2002. După ora 1:00, pe 6 ianuarie 2002, în loc să revină la secția de poliție, R.D. a mers la bar din proprie inițiativă, fără a-și informa superiorul sau suplinitorul. Era îmbrăcat în uniformă și purta asupra sa arma din dotare. În incinta barului, în prezența altor clienți și sub influența băuturilor alcoolice, a scos pistolul și a tras asupra reclamantului, aflat în fața sa la o distanță de aproximativ 1,5 metri. Instanța a constatat că reclamantul a suferit vătămări urmare a acțiunii lui R.D. Cu toate acestea, pentru ca Ministerul să fie tras la răspundere în conformitate cu articolul 157 din Legea obligațiilor (a se vedea punctul 17 de mai jos), instanța a statuat că

„...trebuie îndeplinite anumite condiții: prejudiciul trebuie să fie cauzat de un funcționar (*овластено службено лице*), acesta trebuie să fie suferit de către o persoană fizică sau juridică și, în special, prejudiciul trebuie cauzat de către funcționar în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu. De asemenea, prejudiciul trebuie să fie cauzat urmare a unei acțiuni ilicite. Pârâtul (statul) este răspunzător numai dacă prejudiciul este cauzat în timpul sau în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Fapta este săvârșită în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ori de câte ori aceasta face parte din îndatoririle funcției (*функција*). Este o faptă prejudiciabilă și este comisă în timpul orelor de lucru, în calitatea oficială a persoanei în cauză, ca parte a îndatoririlor sale oficiale. Prejudiciul poate fi cauzat în afara îndatoririlor funcției, dar trebuie demonstrată legătura de cauzalitate cu atribuțiile de serviciu sau cu funcția în sine... în speță, R.D. nu s-a aflat în bar în calitate de agent al statului ... astfel încât prejudiciul nu a fost cauzat în legătură cu îndeplinirea funcției încredințate de către Minister, chiar dacă s-a produs când R.D. trebuia să fie de serviciu. În acel moment și în acea locație, R.D. nu a acționat în calitatea sa oficială, ci ca un particular, chiar dacă în timpul orelor de serviciu; era îmbrăcat în uniformă și a utilizat arma din dotare. R.D. poartă răspunderea pentru faptele sale și pentru prejudiciul cauzat. Nu există nicio legătură de cauzalitate între faptă și îndatoririle sale ...

Împrejurarea că [R.D.] era îmbrăcat în uniformă și a folosit arma din dotare nu înseamnă, în fapt, că a acționat în calitate oficială. R.D. nu a utilizat arma în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor sale, ci ca și client al barului ...

În momentul în care prejudiciul a fost cauzat, R.D., în calitate de polițist rezervist, era major și instruit în privința folosirii armei. Pârâtul, în calitate de proprietar al armei, este exonerat de răspundere, în conformitate cu articolul 163 alineatul (2) din Legea obligațiilor, având în vedere că prejudiciul a fost cauzat urmare a unei acțiuni

¹ Aproximativ 455,300 euro (EUR) și, respectiv, 3,390 EUR.

imprevizibile a prepusului său, acțiune ale cărei consecințe nu au putut fi împiedicate, și nici înlăturate.”

11. Instanța a concluzionat că reclamantul era îndrituit să solicite despăgubiri de la R.D., în conformitate cu articolul 141 din Legea obligațiilor (a se vedea punctul 16 de mai jos).

12. La data de 3 martie 2004, reclamantul a declarat un apel, susținând că Ministerul era răspunzător pentru acțiunile lui R.D. comise în timpul serviciului, îmbrăcat fiind în uniformă și folosind arma din dotare. În opinia sa, răspunderea Ministerului decurgea din articolul 103 al Legii privind raporturile de muncă (a se vedea punctul 20 de mai jos), prevăzut fiind dreptul de regres al Ministerului împotriva lui R.D. În fine, acesta a susținut că a suferit un prejudiciu ireparabil urmare a incidentului, brațul său drept fiind paralizat pentru totdeauna.

13. La 27 aprilie 2004, Curtea de Apel din Skopje a respins apelul reclamantului, reținând că nu există motive pentru care să infirme hotărârea instanței inferioare privind acțiunile lui R.D., precum și lipsa vreunei legături dintre acestea cu îndatoririle sale de ofițer de poliție. Curtea a reținut că, atunci când R.D. l-a împușcat pe reclamant, nu a făcut-o în calitate de ofițer de poliție și nici în îndeplinirea misiunilor sale oficiale. În consecință, nu a fost atrasă răspunderea Ministerului. Instanța a confirmat dreptul reclamantului la despăgubiri din partea lui R.D.

14. La 21 iulie 2004, reclamantul a depus un recurs în interesul legii (ревизија) în fața Curții Supreme de Justiție, susținând, *inter alia*, faptul că instanța de apel nu a analizat argumentele sale legate de răspunderea Ministerului în temeiul Legii privind raporturile de muncă.

15. La data de 31 mai 2006, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantului cu privire la temeiurile de drept, reiterând motivele invocate de către instanțele inferioare.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

A. Legea obligațiilor

16. Articolul 141 din Legea Obligațiilor stabilește principiul general ce guvernează cererile de acordare a despăgubirilor civile.

17. Articolul 157 prevede că angajatorul este responsabil pentru prejudiciile cauzate de angajatul său în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea. Victima poate pretinde despăgubiri direct de la angajat, dacă prejudiciul a fost cauzat cu intenție. Angajatorul are drept de regres împotriva angajatului pentru despăgubirea acordată victimei, dacă angajatul a cauzat prejudiciul cu intenție sau din culpă.

18. În conformitate cu articolul 160, proprietarul unui lucru periculos (*опасен предмет*) este răspunzător pentru prejudiciul cauzat de acesta.

19. Articolul 163 alineat (2) prevede că proprietarul unui lucru periculos poate fi exonerat de răspundere dacă se dovedește că prejudiciul a fost cauzat exclusiv de fapta victimei înseși ori a unui terț și consecințele căreia nu au putut fi prevenite sau înlăturate.

B. Legea privind raporturile de muncă din 1993

20. În conformitate cu articolul 103 din Legea privind raporturile de muncă din 1993, în vigoare la acea dată, angajatorul era răspunzător pentru prejudiciile cauzate de către angajatul său în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea. Angajatorul avea drept de regres împotriva angajatului în cazul în care acesta din urmă ar fi cauzat prejudicii cu intenție sau din culpă.

C. Legea Afacerilor Interne (Monitorul Oficial nr. 19/1995)

21. Articolul 24 din Legea Afacerilor Interne, în vigoare la acea dată, stabilea persoanele care erau considerate funcționari ai statului.

22. În conformitate cu articolul 26, funcționarii statului erau obligați să-și îndeplinească sarcinile în orice moment, indiferent dacă se aflau sau nu la datorie.

23. În timpul stării de război sau de urgență, Ministerul putea apela la rezerviști, în vederea realizării siguranței publice și prevenirii dezordinilor în masă [articolul 45(2) din Legea Afacerilor Interne]. Rezerviștii puteau fi recrutați pentru pregătire sau practică. În timpul perioadei de serviciu, rezerviștii erau considerați funcționari ai statului în sensul articolului 24 din Lege (articolul 46).

...

III. DISPOZIȚII RELEVANTE DE DREPT INTERNAȚIONAL

A. Principiile de bază privind Utilizarea Forței și a Armelor de Foc de către Forțele de Ordine adoptate de cel de-al optulea Congres al Națiunilor Unite privind Prevenirea Criminalității și Tratatamentul Infractorilor de la Havana, Cuba, 27 august – 7 septembrie 1990 („Principiile de bază”)

25. Articolul 11 din Principiile de bază prevede, *inter alia*, că:

„Regulile și reglementările privind utilizarea armelor de foc de către forțele de ordine ar trebui să includă instrucțiuni care:

(a) Să precizeze împrejurările în care forțele de ordine sunt autorizate să deschidă focul ...

(b) Să se asigure că armele de foc sunt utilizate numai în circumstanțe specifice și de o manieră care să diminueze riscul daunelor inutile;

...

(d) Să reglementeze controlul, deținerea și punerea la dispoziție a armelor de foc, inclusiv procedura privind răspunderea forțelor de ordine pentru utilizarea armelor de foc și munițiilor puse la dispoziție.”

B. Recomandarea Rec (2001)10 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei către statele membre cu privire la Codul de etică european al poliției („Codul”)² și expunerea de motive a Recomandării

26. Articolul 37 din Cod prevede că „poliția va executa acțiuni în forță în situații de absolută necesitate, pentru îndeplinirea unui obiectiv legitim”.

27. Comentariul la articolul 37 din Cod prevede, *inter alia*, următoarele:

“...Importanța recrutării de persoane potrivite sarcinilor poliției, precum și pregătirea lor nu pot fi subestimate ...”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 2 DIN CONVENȚIE

28. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 2 din Convenție, că viața sa a fost pusă în pericol de către R.D., agent al statului. De asemenea, el s-a plâns, în temeiul articolului 6, că instanțele naționale nu au admis răspunderea statului. Curtea, fiind cea îndrituită să încadreze în drept situația de fapt dedusă judecății (a se vedea *Akdeniz c. Turciei*, nr. 25165/94, § 88, 31 mai 2005), consideră că observațiile reclamantului din acest capăt de cerere ridică o problemă ce ține numai de articolul 2 din Convenție, care prevede următoarele:

„1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal când infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

² Adoptat la 19 septembrie 2001, la cea de-a 765-a reuniune a Delegaților Miniștrilor.

- (a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
- (b) pentru a efectua o arestare legală sau a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
- (c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.”

A. Cu privire la admisibilitatea capătului de cerere

1. Aplicabilitatea articolului 2 din Convenție

29. Curtea reține de la început că forța utilizată împotriva reclamantului nu a avut consecințe letale. Această împrejurare nu exclude însă examinarea cererii reclamantului în temeiul articolului 2 din Convenție. De fapt, Curtea a examinat deja plângeri întemeiate pe aceste dispoziții, unde presupusele victime nu au decedat urmare a comportamentului denunțat (a se vedea *Makaratzis c. Greciei* [MC], nr. 50385/99, § 49-55, CEDO 2004-XI; *Osman c. Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, § 115-22, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII; și *Yasa c. Turciei*, 2 septembrie 1998, § 92-108, *Culegere* 1998 VI).

...

B. Cu privire la fond

1. Susținerile părților

34. Reclamantul a reiterat că statul ar trebui să fie ținut răspunzător pentru fapta ilicită a lui R.D. Răspunderea lui R.D. pe terenul legii penale nu a exonerat statul de răspunderea proprie pentru daunele cauzate de R.D. în timpul serviciului. Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță prezentată de către Guvern ... constituia încă o dovadă relevantă a faptului că legislația incidentă ar fi fost aplicată în mod eronat de către instanțele naționale.

35. Guvernul a susținut că R.D. nu a urmărit să-l omoare pe reclamant. Acest fapt a fost stabilit în timpul procesului penal desfășurat împotriva sa (a se vedea punctul 7 de mai sus). Cu toate acestea, Guvernul a recunoscut că, având în vedere gravitatea vătămarilor suferite, reclamantul a fost supus unor rele tratamente, ceea ce face incident articolul 3 din Convenție, dar a susținut că statul nu purta nicio răspundere în ceea ce ține de latura substanțială a articolului. Răspunderea sa a încetat odată cu procesul penal în cadrul căruia R.D. a fost condamnat și pedepsit. Instanțele civile, la toate cele trei grade de jurisdicție, au respins cererea reclamantului, hotărând că statul nu putea fi ținut răspunzător, în speță lipsind legătura de cauzalitate dintre fapta lui R.D. și atribuțiile sale de serviciu. În această privință, instanțele au reiterat faptul că, la momentul producerii rezultatului, R.D. își

părăsise postul, în timpul orelor de serviciu, fără consimțământul superiorilor săi. Incidentul a avut loc după ce și-a dus la bun sfârșit îndatoririle, în speță statul de gardă la serviciu. În incinta barului, acesta nu se afla în exercițiul vreunei atribuții de serviciu sau în legătură cu acesta. El a acționat mai degrabă ca un particular, așa cum, de altfel, a fost stabilit de către instanțele naționale.

2. *Aprecierea Curții*

(a) *Aplicabilitatea articolului 2 din Convenție*

36. Potrivit jurisprudenței Curții, relele tratamente fizice aplicate de către agenții statului și care nu conduc la decesul victimei pot face incident articolul 2 din Convenție doar în circumstanțe excepționale. Este adevărat că răspunderea penală a celor care au folosit forța nu face obiectul procesului intentat în temeiul Convenției. Cu toate acestea, intensitatea și modul în care a fost folosită forța, precum și intenția sau cauza folosirii acesteia pot constitui, alături de alți factori, criterii relevante pentru a aprecia dacă, într-un caz determinat, vătămrile provocate de către agenții statului și nematerializate într-un deces sunt de natură să atragă faptele pe terenul garanțiilor prevăzute de articolul 2 din Convenție, având în vedere obiectul și scopul acestui articol. Aproape toate cazurile în care o persoană este atacată sau maltrată de către poliție sau de trupe ale armatei vor fi examinate în temeiul articolului 3 din Convenție (a se vedea *Makaratzis*, citată mai sus, § 51, și *İlhan c. Turciei* [MC], nr. 22277/93, § 76, CEDO 2000-VII).

37. În cauză, din faptele constatate de către instanțele naționale, reiese clar faptul că R.D. l-a împușcat pe reclamant în partea dreaptă a pieptului. Curtea admite argumentul Guvernului că nu a fost stabilită intenția lui R.D. de a-l omorî pe reclamant. Curtea reține totuși că faptul că supraviețuirea reclamantului a fost o pură întâmplare. În această privință, Curtea acordă o deosebită atenție faptului că R.D. a tras în reclamant de aproape (între 1 și 1,5 m, a se vedea punctele 7 și 10 de mai sus). Reclamantul a suferit leziuni grave care i-au pus viața în pericol. Acest lucru l-a făcut inapt pentru totdeauna. El a fost internat în spital de urgență și a fost operat de două ori. Gravitatea vătămrilor sale nu constituie obiect de litigiu între părți.

38. În lumina circumstanțelor enunțate mai sus, Curtea concluzionează că, indiferent dacă R.D. a intenționat sau nu să-l omoare pe reclamant, acesta din urmă a fost victima unui comportament care, prin natura sa, i-a pus viața în pericol, chiar dacă, în context, a supraviețuit. Prin urmare, articolul 2 este aplicabil în cauză.

(b) Răspunderea directă a statului în temeiul articolului 2 din Convenție*(i) Principii generale*

39. Curtea reiterează că articolul 2, care protejează dreptul la viață și stabilește condițiile în care decesul unei persoane nu este considerat ca fiind cauzat prin încălcarea acestui articol, constituie una din prevederile cele mai importante ale Convenției, de la care nicio derogare nu este posibilă (a se vedea *Velikova c. Bulgariei*, nr. 41488/98, § 68, CEDO 2000-VI).

40. Având în vedere importanța articolului 2 într-o societate democratică, Curtea trebuie să supună afirmațiile de încălcare a acestei dispoziții unui control deosebit de atent, luând în considerare nu numai acțiunile agenților statului care aplică efectiv forța, ci și totalitatea circumstanțelor cazului (a se vedea *McCann și alții c. Regatului Unit*, 27 septembrie 1995, § 150, seria A nr. 324).

41. Articolul 2 nu se referă în exclusivitate la decesele provocate de către agenții statului prin aplicarea forței, ci prevede, de asemenea, în prima teză a alineatului întâi, obligația pozitivă a statelor de a lua măsurile adecvate pentru protecția vieților persoanelor aflate sub jurisdicția lor (a se vedea *Makaratzis*, citată mai sus, § 57).

42. Această obligație pozitivă implică, mai presus de toate, sarcina statului de a asigura un cadru legislativ și administrativ în măsură să prevină efectiv situațiile în care viața persoanelor ar fi pusă în pericol. Acest cadru trebuie să includă regulamente adaptate la caracteristicile specifice ale unor activități, în special în ceea ce privește nivelul de risc potențial pentru viețile umane. Statul trebuie să dea dovadă de diligență maximă și să definească limitele circumstanțelor în care forțele de ordine pot utiliza arme de foc (a se vedea *Abdullah Yilmaz c. Turciei*, nr. 21899/02, § 56 și 57, 17 iunie 2008, și *Makaratzis*, citată mai sus, § 59).

43. Pentru Curte, având în vedere jurisprudența sa, obligația statului de a proteja dreptul la viață trebuie să implice, de asemenea, luarea unor măsuri rezonabile pentru a garanta siguranța persoanelor în locurile publice iar, în caz de vătămare gravă sau deces, să dispună de un sistem judiciar independent efectiv care să asigure disponibilitatea mijloacelor legale de natură să stabilească faptele și împrejurările de fapt, tragerea la răspundere a celor vinovați și justa despăgubire a victimei (a se vedea *Ciechońska c. Poloniei*, nr. 19776/04, § 67, 14 iunie 2011).

44. Cu toate acestea, obligația pozitivă trebuie interpretată în maniera în care nu impune o sarcină excesivă autorităților, având în vedere, în special, imprevizibilitatea comportamentului uman și alegerile operaționale ce trebuie făcute în vederea stabilirii priorităților și a resurselor (a se vedea *Keenan c. Regatului Unit*, nr. 27229/95, § 90, CEDO 2001-III, și *A. și alții c. Turciei*, nr. 30015/96, § 44-45, 27 iulie 2004). În special alegerea modalităților de asigurare a obligațiilor pozitive ce decurg din articolul 2 este, în principiu, o chestiune ce ține de marja de apreciere a statelor

contractante. Există căi diferite pentru garantarea drepturilor convenționale și chiar dacă un stat nu reușește să aplice o măsură specială prevăzută de legislația internă, acesta își poate îndeplini în continuare obligația pozitivă prin alte modalități (a se vedea *Ciechońska*, citată mai sus, § 65, și *Fadeyeva c. Rusiei*, nr. 55723/00, § 96, CEDO 2005-IV).

(ii) *Aplicabilitatea principiilor sus-menționate în prezenta cauză*

45. Curtea ia notă de circumstanțele specifice în care R.D. a tras în reclamant. În acest sens, se observă că, la acel moment, R.D. era polițist rezervist și, deci, agent al statului. Acest fapt a fost statuat de către instanțele civile (a se vedea punctul 10 de mai sus) și este în conformitate cu articolul 46 din Legea Afacerilor Interne atunci în vigoare (a se vedea punctul 23 de mai sus). La momentul producerii rezultatului, și anume în noaptea de 5 spre 6 ianuarie 2002, R.D. era de serviciu la o secție de poliție, unde a fost repartizat să stea de gardă la miezul nopții (pe 5 ianuarie) și la 6:00 (pe 6 ianuarie 2002), fiecare schimb durând o oră. La ora 1:00, pe 6 ianuarie 2002, după ce s-a încheiat schimbul său, fără a-și informa superiorii, acesta a părăsit postul și a plecat la bar. Era îmbrăcat în uniformă și avea asupra sa arma din dotare. La orele 3:50 din acea zi, acesta a tras cu arma, lovindu-l pe reclamant în piept. R.D. a fost condamnat, inițial în contumacie, pentru săvârșirea unei infracțiuni grave împotriva siguranței publice, la pedeapsa închisorii de doi ani. După ce procesul a fost redeschis, a fost găsit vinovat și condamnat din nou, la pedeapsa închisorii cu suspendare (a se vedea punctele 7 și 8 de mai sus). Reclamantului i-a fost învederat să inițieze o acțiune civilă pentru acordarea daunelor în mod separat.

46. În cadrul procesului civil, reclamantul a solicitat instanțelor naționale să stabilească răspunderea statului pentru prejudiciul suferit. Instanțele au respins cererea pentru lipsa calității procesuale a statului, dat fiind că R.D. nu a acționat în calitate oficială, ci ca un particular, iar prejudiciul nu a fost cauzat în timpul sau în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu.

47. Curtea reiterează din jurisprudența sa situațiile în care statele sunt direct răspunzătoare pentru actele de violență comise de către ofițerii de poliție în exercitarea atribuțiilor lor (a se vedea *Krastanov c. Bulgariei*, nr. 50222/99, § 53, 30 septembrie 2004). În speță, trebuie să se facă o diferență în raport de cazul *Krastanov*, întrucât ne aflăm în prezența unei vătămări comise de un agent al statului în afara atribuțiilor sale de serviciu.

48. Pentru a stabili dacă un stat poate fi ținut răspunzător pentru acțiunile ilegale ale agenților săi comise în afara îndatoririlor oficiale, Curtea trebuie să evalueze toate împrejurările și să ia în considerare natura și circumstanțele comportamentului în cauză.

49. În acest sens, Curtea observă că incidentul a avut loc în timpul orelor de serviciu al lui R.D. Nu există nicio îndoială cu privire la faptul că, în acel

moment, R.D. trebuia să fie de serviciu la secția de poliție. El și-a părăsit postul fără autorizarea superiorilor săi și, aflat în stare de ebrietate, a manifestat un comportament periculos, punând în pericol viața reclamantului. Părțile nu au contestat faptul că a comis astfel o încălcare flagrantă a normelor de muncă, încălcare care a condus la incidentul în cauză. R.D. era îmbrăcat în uniformă atunci când a tras asupra reclamantului. În asemenea circumstanțe, nu poate fi pus la îndoială faptul că a fost privit de public ca un agent al forțelor de ordine. În plus, acesta a tras în reclamant cu arma din dotare, pusă la dispoziția sa de către autorități.

50. Curtea admite că autoritățile nu au putut prevedea în mod obiectiv comportamentul indisciplinat al polițistului și acțiunea sa ulterioară din bar. Cu toate acestea, ea subliniază că statul trebuie să stabilească și să pună în aplicare, în mod riguros, un sistem de garanții adecvate și efective, menite să prevină folosirea necorespunzătoare a armelor din dotare de către agenții săi, în special de către rezerviștii temporar mobilizați, în contextul atribuțiilor de serviciu. Guvernul nu a informat Curtea despre toate reglementările în vigoare în acest sens. În această privință, Curtea se referă la articolul 26 din Legea Afacerilor Interne, care prevede că agenții statului – cum este și cazul lui R.D. – trebuiau să-și îndeplinească atribuțiile „în orice moment, indiferent dacă în timpul sau în afara serviciului”. În mod evident, aplicarea acestei dispoziții a avut rezultate pozitive pentru societate de necontestat, dar a implicat, de asemenea, și unele riscuri potențiale. Obligația permanentă a ofițerilor de poliție cerea ca aceștia să poarte asupra lor arma din dotare, pentru exercitarea atribuțiilor.

51. În plus, Curtea reiterează că statele trebuie să stabilească standarde profesionale înalte în privința forțelor de ordine și să se asigure că persoanele care fac parte din acestea îndeplinesc criteriile cerute (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Abdullah Yilmaz*, citată mai sus, § 56-57). În special atunci când forțele de ordine sunt dotate cu arme de foc, nu trebuie asigurat doar instruktajul tehnic, ci mai trebuie selectați agenții capabili să folosească aceste arme, fapt care trebuie să facă obiectul unui control special.

52. În cazul de față, Guvernul nu a informat Curtea cu privire la existența unei asemenea evaluări din partea autorităților naționale, dacă R.D. era apt să fie recrutat și dotat cu o armă de foc. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că acțiunile vătămătoare ale lui R.D. comise în incinta barului trebuie să fie imputabile statului pârât.

53. Acțiunea reclamantului împotriva statului a oferit un remediu adecvat stabilirii răspunderii pentru faptele lui R.D., fapte care au condus la încălcarea drepturilor reclamantului în temeiul articolului 2 din Convenție. Împrejurarea că acesta nu a solicitat despăgubiri de la R.D. nu este determinantă, întrucât obiectul cererii sale în fața instanțelor naționale, precum și a cererii din fața Curții, a fost de a stabili răspunderea statului ca atare.

54. Având în vedere cele expuse mai sus, Curtea ... constată că a existat o încălcare a articolului 2 din Convenție, din perspectiva substanțială a acestuia.

55. În lipsa unui capăt de cerere explicit din partea reclamantului, Curtea nu se pronunță dacă statul și-a respectat obligația procedurală impusă de articolul 2 din Convenție.

...

III. APLICABILITATEA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

62. Articolul 41 din Convenție prevede următoarele:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

63. Reclamantul a pretins 3,390 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material. Prejudiciul presupunea cheltuielile medicale legate de tratamentul său. În susținerea sa, a prezentat copii ale facturilor relevante. De asemenea, el a pretins 455,300 EUR cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat de durerea încercată, de teamă, de capacitatea redusă și slujirea suferită urmare a vătămării. Ambele cifre au corespuns sumelor pe care solicitantul le-a solicitat în cadrul procesului civil (a se vedea punctul 9 de mai sus). În plus, acesta a pretins 10.000 EUR pentru pretinsa încălcare a articolului 2 și 10,000 EUR pentru presupusa încălcare a dreptului la un proces echitabil.

64. Guvernul a contestat aceste afirmații, susținând că nu există nicio legătură de cauzalitate între prejudicii și presupusele încălcări. În ceea ce privește prejudiciul material pretins, Guvernul a declarat că reclamantul a omis să solicite rambursarea sumei de la R.D., autor al infracțiunii și direct răspunzător pentru prejudiciul suferit. În ceea ce ține de capătul de cerere privind prejudiciul moral, Guvernul a afirmat că acesta nu este susținut de probe. Afirmația se referă și la pretențiile reclamantului în legătură cu presupusa încălcare a articolelor 2 și 6. În cele din urmă, Guvernul a susținut că trebuie luat în considerare și nivelul de trai din fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, precum și faptul că simpla constatare a încălcării dispozițiilor Convenției ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

65. Curtea consideră că prejudiciul material pretins privea cheltuielile medicale suportate de către reclamant urmare a vătămării sale fizice de către R.D. Având în vedere actele depuse la dosar și faptul că Guvernul nu a

contestat cuantumul prejudiciilor, Curtea acordă integral suma solicitată în acest capăt de cerere.

66. În continuare, Curtea admite faptul că reclamantul a suferit un prejudiciu moral care nu poate fi despăgubit numai prin constatarea unei încălcări a articolului 2 al Convenției. Făcând o evaluare echitabilă, Curtea acordă reclamantului suma de 12,000 EUR cu acest titlu, plus orice impozit care poate fi perceput în legătură cu aceasta.

...

DIN ACESTE CONSIDERENTE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE

...

2. *Hotărăște* că articolul 2 din Convenție este aplicabil în cauză;

...

5. *Hotărăște* că a existat o încălcare a articolului 2 din Convenție;

6. *Hotărăște*

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:

i) 3,390 EUR (trei mii trei sute nouăzeci euro), la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul material, și

ii) 12,000 EUR (douăsprezece mii euro), la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, în ceea ce privește prejudiciul moral;

(b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

...

Redactată în limba engleză și notificată în scris, la 19 aprilie 2012, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Claudia Westerdiek
Grefier

Peer Lorenzen
Președinte

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Traducerea poate fi reprodusă în scop necomercial, condiția fiind ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului. Dacă intenționați să folosiți vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.